

Наталя Григор'єва,

асистент кафедри дошкільної освіти Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти Бердянського державного педагогічного університету, Запорізька обл.

Монтессорі-педагогіка ефективна для розвитку самостійності в дошкільників не лише в дитячому садку, а й у сім'ї. Тож навчіть батьків упорядковувати середовище та організувати вдома вправи, які сприятимуть формуванню в дитини навичок практичного життя

Як розвивати самостійність дитини вдома за методикою Марії Монтессорі

Часто батьки несвідомо занурюють дошкільника у світ дитинства замість того, щоб готувати його до реального життя. Вони ігнорують період «кризи трьох років», який якнайліпше сприяє розвитку самостійності. Наприклад, продовжують годувати дитину з ложки та одягати її до шести років. А коли дитина йде в перший клас, дивуються, що вона зовсім не самостійна. Як же батькам допомогти дитині стати незалежною та впевненою у своїх діях? Ознайомте їх з принципами Монтессорі-педагогіки та допоможіть створити вдома відповідне розвивальне середовище.

Налаштуйте батьків на співпрацю

Педагогіка Монтессорі відрізняється від традиційного виховання дошкільників. Часто Монтессорі-педагоги стверджують, що ця методика придатна для всіх дітей, але не для всіх батьків. Адже батьки мають позбавитися певних стереотипів і прийняти нову філософію виховання, яка полягає в тому, що потенціал дитини може повністю розкритися лише за умови її свободи.

Ознайомте з основами методики

Для того щоб вибудувати взаємодію з батьками й спонукати їх використовувати ідеї педагогіки Монтессорі під час виховання дітей, проведіть просвітницьку роботу. Зокрема під час батьківських зборів на початку навчального року ознайомте батьків вихованців з основними принципами й законами методики. Для цього проведіть консультацію «Філософія та педагогіка Марії Монтессорі: актуальність для сьогоднішнього». Аби взаємодія була дієвішою, цю інформацію бажано донести до всіх дорослих з оточення дитини. Для цього підготуйте різні буклети та пам'ятки*.

ЗНАК ПОРАДА

Не обмежуйтеся консультаціями. Застосовуйте й інші форми роботи: семінар, вебінар, тренінг, диспут, майстер-клас тощо. Тематика просвітницької діяльності має бути різноманітною, наприклад:

- Актуальність і перспективність методики Монтессорі;
- Переваги методики Монтессорі в розвитку та навчанні дітей віком 3—6 років;
- Необхідні умови для успішної адаптації;
- Як виховати дитину самостійною засобами Монтессорі-педагогіки;
- Що містить курс «Життєва практика»;
- Як створити умови для виховання самостійності дітей удома.

Продемонструйте презентацію

* Див. приклад пам'ятки на с. 00 цього числа журналу.

Допоможіть батькам усвідомити особливості дитячої природи. Для цього продемонструйте презентацію «Дорослі та діти — дві форми життя», у якій висвітліть важливість єдиних підходів педагогів і членів родини до виховання дітей. Під час обговорення змісту презентації спонукайте батьків до активної участі в освітньому процесі, закликайте їх реалізовувати принципи Монтесорі-педагогіки в родинному вихованні. Тож налаштуйте їх на співпрацю, поясніть необхідність зворотного зв'язку для того, щоб відстежувати розвиток самостійності в дітей.

Порадьте книги

Заохочуйте батьків читати педагогічну літературу. Для цього організуйте в приймальні спеціальну полицю, на яку виставляйте видання для батьків. Презентуйте такі видання у блозі чи на сайті дитячого садка. Порадьте батькам книги Марії Монтесорі «Діти — інші», «Допоможи мені зробити це самому», а також серію видань Ноємі та Сільві Деклебів «Мій маленький блокнот. Монтесорі».

Використовуйте онлайн-ресурси

Спілкуйтеся й обмінюйтеся з батьками інформацією за допомогою інтернету. На сторінках блогу дитячого садка розміщуйте новини з життя вихованців і заохочуйте батьків обмінюватися досвідом. Для цього у ZOOM проводьте спільні зустрічі та організуйте роботу батьківського клубу. А також запропонуйте сім'ям відвідувати онлайн-курси Українського Монтесорі центру чи Міжрегіонального інформаційного Монтесорі центру, читати інтернет-журнал «Монтесорі-клуб» та ознайомлюватися з інформацією на сайті монтесорі-педагога Наталії Прибильської «Montessori space».

Навчіть облаштовувати простір

За ідеєю Марії Монтесорі, не дитина має пристосовуватися до світу дорослих, а дорослі мають зробити крок їй назустріч. Завдання батьків — створити вдома таке розвивальне середовище, в якому дитина буде повноправним членом родини та самостійною особистістю. Тобто простір навколо дитини має відповідати її потребам — давати змогу багато рухатися, торкатися руками, досліджувати, брати участь у домашніх справах. Окрім того, батьки мають подбати про те, щоб дитина мала свободу всім цим скористатися — мала вільний доступ до відповідних речей.

ЗНАК ПОРАДА

Порадьте батькам поглянути на домашній простір очима дитини. Для цього їм слід присісти на підлогу й роззирнутися з її зросту в кожному приміщенні та звернути увагу на розміщення вимикачів і кранів, висоту полиць, комодів, шаф. Якщо раніше батьки оглядали помешкання з погляду безпеки для дитини, то тепер вони мають поміркувати, як створити для неї найсприятливіші умови для саморозвитку.

Дитяча кімната

Дитячу кімнату слід обставити меблями, які дадуть дитині змогу займатися різноманітною діяльністю. Зокрема, необхідно розмістити дитячі стіл і стілець, а також низький стелаж з відкритими полицями для іграшок, книжок та іншого приладдя для щоденної продуктивної діяльності. Пошкоджені та некомплектні речі варто прибрати.

ЗНАК ПОРАДА

Порадьте батькам зберігати дрібні предмети, наприклад пазли чи конструктори, у коробках за категоріями. Так дитина знатиме, де знайти необхідні речі, та легко повертатиме їх на місце.

Для того щоб зберігати одяг, необхідно поставити шафу або комод висотою, що відповідає зросту дитини. Також можна обладнати нижню частину шафи-купе, де будуть власні полиці дитини, до яких вона завжди матиме доступ. Наповнення дитячої шафи має бути актуальним для пори року. Тож батькам слід відповідно його оновлювати й долучати до цього дитину. Також заохочуйте батьків навчати дитину складати одяг і пояснювати, як доцільно розміщувати його на полицях. Так дитина буде здатна самостійно обирати речі та повертати їх на місце, а отже, стане відповідальною за власний простір і всі речі, що його наповнюють.

Коридор

Гачки для верхнього одягу необхідно розмістити перед вхідними дверима відповідно до зросту дитини. Також слід поставити стільчик, на якому дитина перевзуватиметься, й організувати окрему полицку для дитячого взуття.

Ванна кімната

Порекомендуйте батькам поставити у ванній кімнаті спеціальну платформу, щоб дитина самостійно користувалась умивальником. Рушник необхідно розмістити відповідно до зросту дитини. Також варто придбати для неї окрему гігієнічну косметику — дитячі зубну пасту, мило тощо.

ЗНАК_ПРИКЛАД

Прання власних речей

Запропонуйте батькам попрактикувати з дитиною прати власні речі. Для цього необхідно підготувати низький стіл і обрати таз такого розміру, щоб дитина була здатна самостійно підняти й вилити з нього воду. Речі мають бути по-справжньому брудними — спочатку це можуть бути носовичок, футболка, шкарпетки. Бажано розмістити у ванній кімнаті кошик для брудної білизни, яку пратиме лише дитина. Також батьки мають подбати про місце для сушіння речей.

Кухня

Для того щоб дитина звикала самостійно їсти, батькам варто облаштувати для неї власне місце — столик і стілець. А також придбати комплект дитячого посуду та зберігати його в доступному для дитини місці. Також варто розмістити на дитячому столику маленький кухоль для напоїв, яким дитина матиме змогу скористатися за потреби.

Але дітям цікаво не лише самостійно їсти, а й готувати їжу з дорослими. Для цього батьки мають підготувати для дитини відповідний одяг і кухонне приладдя, які зберігатимуться в окремому ящику. Наявність власних знарядь праці та фартуха зацікавлять дитину та налаштують її на робочий процес. Рецепти улюблених страв запропонуйте оформити як книжку з малюнками та постійно поповнювати її новими.

ЗНАК_ПРИКЛАД

Рекомендуйте батькам готувати разом з дитиною прості страви. Спочатку можна навчити дитину працювати вінчиком, чистити овочі, нарізати й терти на терці, а відтак переходити до складніших дій. Проте застерігайте, щоб така взаємодія не були примусовою, а проходила легко та невимушено, в неформальній обстановці.

Поясніть батькам чому важливо заохочувати дитину допомагати сервірувати стіл. Окрім того, що така активність подобається дітям, це ще й гарний тренінг для моторики й координації рухів.

Прибирання має стати частиною життя дитини в сім'ї. Тож порадьте батькам частіше просити дитину прибирати кімнату. Наприклад, витерти пил з меблів, прибрати зі столу чи підмести підлогу. Спочатку дитина може робити це спільно з дорослими, а згодом — самостійно. Для хатньої роботи батьки мають підготувати необхідний інвентар: маленькі віник, совок і щітку, швабру, ганчірки, відро. Усі нові предмети необхідно демонструвати дитині протягом кількох тижнів. Також важливо надати дитині доступ до джерела води, щоб вона мала змогу мити посуд самостійно.

ЗНАК_УВАГА

У жодному разі не можна примушувати дитину продовжувати роботу, якщо вона втратила інтерес. Батьки мають із повагою ставитися до вибору дитини, бути терплячими й вірити в її потенціал.

Отже, починати виховувати самостійність дитини необхідно задовго до школи. Досягти цього допомагає методика Марії Монтесорі як у дитячому садку, так і вдома. Батьки мають супроводжувати дитину в її діяльності, показувати алгоритми виконання певної роботи, облаштовувати середовище та

доглядати за ним. Однак при цьому їм варто пам'ятати, що на першому плані залишається дитина з її потребами та бажаннями.